

Planstrategi 2020-2023

med
planprogram for
kommuneplanens samfunnsdel

Smøla kommune

Vedtatt av Smøla kommunestyre 14.05.20. sak 22/20

www.smola.kommune.no

Innhold

1.	Rammer for planleggingen	3
1.1.	Om kommunal planstrategi	3
1.2	Om kommuneplan	3
1.3	Rammer for planleggingen.....	3
1.4	Plansamarbeid på Nordmøre	5
2	Utfordringsbilde for Nordmøre	6
2.1.	Globale megatrender som påvirker oss	6
2.3	Utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre.....	6
3	Fremtidsbilder	11
4	Utviklingstrekk for Smøla kommune	12
4.1	Befolkningsutvikling	12
4.2	Næringsutvikling	16
4.3	Infrastruktur og kommunikasjon	18
4.4	Kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting	19
4.5	Klima, miljø og natur	20
4.6	Kommune- og regionstruktur	21
4.7	Folkehelse	21
4.8	Samfunnsikkerhet og beredskap	22
4.9	Omdømmebygging.....	23
5.	Kommunens plansystem	23
5.1	Ulike typer kommunale planer	23
5.2	Evaluering av kommunale planer.....	24
5.2.1	Kommuneplan.....	24
5.2.2	Kommunedelplaner	25
5.2.3	Andre planer	26
5.2.4.	Interkommunale planer.....	26
5.3	Planstrategi i perioden	26
6.	Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel	28
6.1	Formål med planarbeidet	28
6.2	Planprosessen med frister og deltakere	29
6.3	Medvirkning	31
6.4	Behov for utredninger.....	31

1. Rammer for planleggingen

1.1. Om kommunal planstrategi

Bestemmelsene om kommunal planstrategi er hjemlet i Plan og bygningsloven (PBL) § 10-1 og skal vedtas av kommunestyret minst en gang i hver valgperiode og senest innen ett år etter at kommunestyret er konstituert.

Kommunal planstrategi er et verktøy for å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Planstrategien er ikke en plan hvor man tar stilling til mål og strategier, men en arena for å drøfte utviklingstrekk og peke på hovedutfordringer i kommunen som samfunn og organisasjon. Dette er grunnlaget for å vurdere planbehovet kommunen har i valgperioden. Den kommunale planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

1.2 Om kommuneplan

I hht Plan- og bygningslov § 11-1 skal kommunen ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen kan utarbeides samlet eller for samfunnsdel og kommuneplanens arealdel hver for seg. Selv om planene utarbeides hver for seg er det viktig at disse ses i sammenheng.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens øverste styringsdokument og skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Nærmere beskrivelse av formål for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er omtalt i pkt. 6.1.

Det finnes ulike typer kommunale planer – kommuneplan, kommunedelplan, reguleringsplaner og sektor-, fag-, og temaplaner. De ulike typer planer har ulike krav til innhold og gjennomføring. En kommunedelplan etter PBL skiller seg fra en vanlig temaplan ved at den skal følge prosessreglene i PBL. Beskrivelse av ulike typer kommunale planer og sammenhengen i det kommunale plansystemet er nærmere omtalt i pkt. 5.1.

1.3 Rammer for planleggingen

Lovbestemmelser i Plan- og bygningsloven gir de overordnede rammene for arbeidet med både planstrategi og kommuneplan herunder planprogram for kommuneplan.

Andre sektorlover, forskrifter og rundskriv gir også rammer for og har betydning for den kommunale planleggingen. Dette er et svært omfattende antall dokumenter og beskrives derfor ikke nærmere.

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (i hht PBL § 6-1). «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023» ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019 og er tilgjengelig på regjeringen.no

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

Her legges det føringer for hvilke temaer som skal vektlegges i den kommunale planleggingen. Denne gangen fokuserer dokumentet på:

- planlegging som verktøy for areal- og samfunnsplanleggingen
- vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- bærekraftig areal- og transportutvikling

- byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i de største utfordringene i vår tid, også i Norge. Bærekraftmålene skal fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Forventningsbrev fra fylkesmannen

Fylkesmannen sender årlig ut et forventningsbrev til kommunene med informasjon om sentrale forventninger og oppdrag fra nasjonale myndigheter. Hensikten er å bidra til at Fylkesmannen og kommunene er best mulig samordna omkring nasjonale føringer og oppdrag.

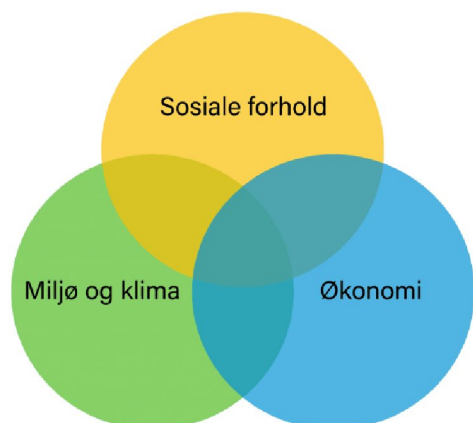
Forventningsbrev 2020 fra fylkesmannen i Møre og Romsdal:

https://www.fylkesmannen.no/contentassets/36321bd842d54ac195aef92fcb91a88/2020-02-12-forventningsbrev-til-kommunane-2020---digital-publisering---endeleg-versjon_reting3_7.pdf

1. Utrydde fattigdom
2. Utrydde sult
3. God helse
4. God utdanning
5. Likestilling mellom kjønnene
6. Rent vann og gode sanitærforhold
7. Ren energi for alle
8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst
9. Innovasjon og infrastruktur
10. Minde ulikhet
11. Bærekraftige byer og samfunn
12. Ansvarlig forbruk og produksjon
13. Stoppe klimaendringene
14. Liv under vann
15. Liv på land
16. Fred og rettferdighet
17. Samarbeid for å nå målene

Bærekraftmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Målene skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Møre og Romsdal ønsker å ta en tydelig rolle i å utvikle et bærekraftig samfunn for framtida. Bærekraftfylket Møre og Romsdal er et initiativ fra Møre og Romsdal fylkeskommune for å svare på regjeringa sine forventninger. Kartleggingsarbeidet i kommunene og arbeidet med innhenting av kunnskap til indikatorer for bærekraft er startet. Dette arbeidet gjøres i samarbeid mellom kommunene i fylket og fylkeskommunen.

Mer om bærekraftfylket Møre og Romsdal: <https://mrfylke.no/om-oss/prosjekta-vaare/utviklingsprosjekt/berekraftfylket-moere-og-romsdal>

Regionale føringer

Regional planstrategi skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging. Regional planstrategi blir utarbeidet parallelt med de lokale planstrategiene og skal forhåpentlig sikre gode sammenhenger. Også den regionale planstrategien må ta hensyn til de nasjonale forventningene.

Fylkesplanen er den overordna planen for samfunnsutvikling i Møre og Romsdal. Planen skal gi fylkeskommunen, kommunale og regionale styresmakter, næringsliv, institusjoner og organisasjoner i fylket et prioriterings- og beslutningsgrunnlag. Planen skal bidra til godt samarbeid og samhandling i fylket.

<https://mrfylke.no/om-oss/planar-strategiar-og-rapportar>

1.4 Plansamarbeid på Nordmøre

Smøla kommune deltar i regionrådets prosjekt om regionalt plansamarbeid – Plansamarbeid på Nordmøre sammen med 7 andre kommuner: Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Sunndal, Surnadal, og Tingvoll.

Målet med prosjektet er å styrke samfunnsutviklingen på Nordmøre, bygge kompetansemiljø innen planlegging på tvers av kommunene, og at vi skal ha et økt regionalt fokus i den kommunale planleggingen. Det er også et behov for innovasjon innen fagområdet.

Felles planstrategi er et ledd i dette arbeidet. Kapittel 1-3 i planstrategien er i stor grad felles for kommunene.

Gjeldende planstrategi vedtatt i kommunestyre 23.06.16. er også utarbeidet i interkommunalt samarbeid.

2 Utfordringsbilde for Nordmøre

2.1. Globale megatrender som påvirker oss.

Tunge megatrender endrer verden, Norge og Nordmøre.

Digitalisering

Det meste av fremtidig effektivisering, utvikling og verdiskaping vil basere seg på digital teknologi. Digitalisering uten tvil er den trenden som i størst grad ser ut til å påvirke arbeidslivet i regionen, og behovet for teknologikompetanse går igjen på tvers av bransjer og verdikjede. Kompetanse til å nytte teknologien avgjør hva effektene blir.

Globalisering

Globalisering er en samlebetegnelse for en rekke drivkrefter. Politisk styring, nasjonal økonomi og rettsordning påvirkes av krefter utenfor nasjonalstaten, og innebærer stadig nye rammevilkår for kommunene. Når det gjelder næringsliv innebærer globalisering en økende grad av samhandling, integrasjon og avhengighet i handel. Eksportindustrien på Nordmøre har lang erfaring med globale markeder, for eksempel eksport av klippfisk og laks, olje og møbler.

Klima

Global oppvarming er den største miljøutfordringen verden står overfor. Som alle land er Norge forpliktet til å kutte i utslipp av klimapåvirkende gasser gjennom global klimaavtale. Hvert land skal ha konkrete utslippsmål og rapportere på dem. Nordmøre må ta sin del av de nasjonale forpliktelsene og forberede seg på en mer offensiv nasjonal klimapolitikk for å hindre videreutvikling av alvorlige klimaendringer. Å redusere utslippene krever lokal innsats fra både innbyggere og lokalsamfunn – og kommunenes drift må omstilles til mer klimavennlig atferd mot et lavutslippssamfunn. Global oppvarming er allerede i ferd med å skje. Dette medfører ustabil klima på flere måter. Mer intens nedbør kan gi økt fare for flom og skred. Langs kysten kan vi få økt risiko for orkan og stormflo, og på sikt havnivåstigning. Dette kan få store konsekvenser både for næringslivet og ulike samfunn langs kyst og vassdrag.

Urbanisering

Proessen hvor mennesker flytter fra distriktene til byer, kalles urbanisering. Urbanisering er en nasjonal og internasjonal trend, og en stadig større andel av verdens befolkning bor i byer. I dag bor over halvparten av jordas befolkning i byer, og innen 2050 er det ventet at mer enn 3 milliarder mennesker vil flytte til byer, ifølge FN-sambandet. Å opprettholde et desentralisert bosetningsmønster krever at flere blir boende eller flytter til distriktene. For Møre og Romsdal er urbaniseringen en utfordring fordi en ser at unge mennesker flytter ut av fylket, og til større byer.

2.3 Utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre.

Kommunene har i fellesskap skissert sentrale utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre.

Demografi

Befolkningsutvikling er en viktig indikator for regional og lokal utvikling. Befolkningsutvikling og sammensetning av ulike aldersgrupper blant innbyggerne i en kommune styrer behovet for kommunale tjenester.

I perioden 2009 til 2019 har det vært en befolkningsvekst på 7,6 prosent for fylket. Det er store geografiske variasjoner på hvor denne veksten har vært.

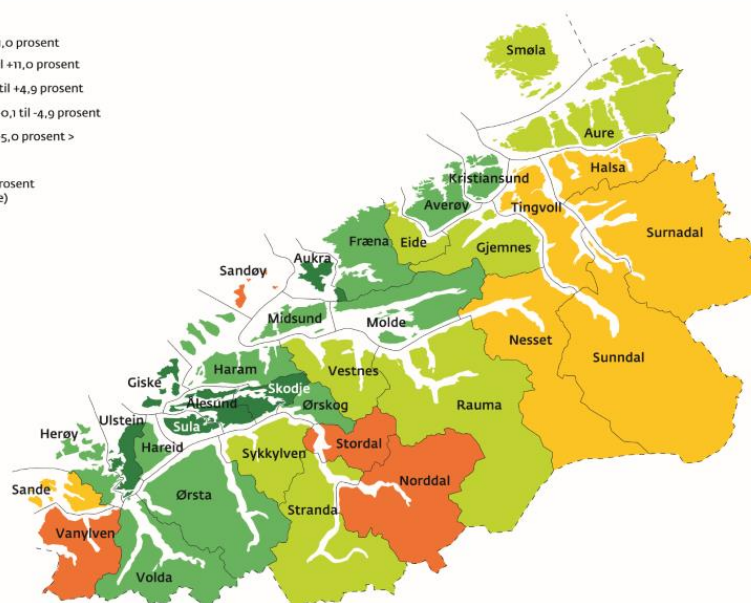
Folketalsutviklinga i Møre og Romsdal 2009–2019

Kjelde: SSB

Møre og Romsdal 7,6 prosent
(Utan Rindal kommune)

Landet 11,0 prosent

Møre og Romsdal
fylkeskommune
mrfylke.no/fylkesstatistikk

På Nordmøre er det kommunene i ytre strøk som har hatt mest vekst. Den siste tiden har veksten vært svakere, og det er kun Smøla av kommunene på Nordmøre som har hatt en vekst i innbyggertallet i løpet av 2019.

Det er usikkert hvordan folketallet og alderssammensetningen i befolkningen vil utvikle seg over tid. Spesielt knytter usikkerheten seg til nivået på innvandring, men også fruktbarhet, levealder og flytting innad i Norge. Videre kan utflyttingen fra kommunene blir ganske annerledes enn forutsatt.

Driveren for befolkningsveksten i Møre og Romsdal er og har vært innvandringen. Framskrivinger fram mot 2030 gir oss en prognose på hvordan befolkningsutviklingen kan bli. Framskrivingene for kommunene på Nordmøre viser at tallet på barn og unge går ned, mens andelen eldre vil øke fram mot 2030. Andel av befolkningen i aldersgruppen over 67 år vil øke til 21,1 prosent i fylket, og det

blir dermed forholdsvis færre innbyggere i yrkesaktiv alder. Denne utviklingen utfordrer kommunene, som må tilpasse tjenestetilbudet for å imøtekomme denne utviklingen.

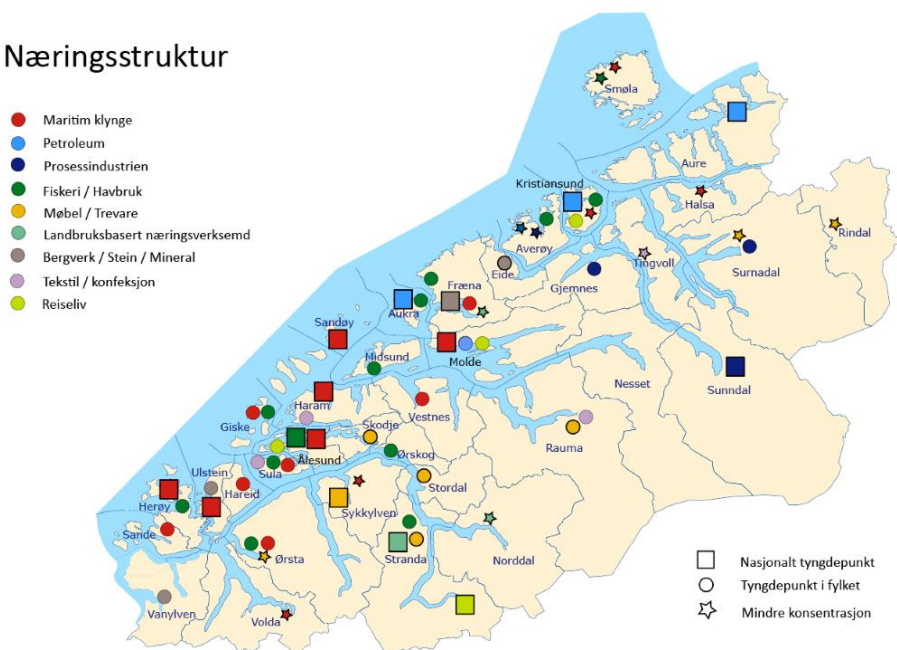
Vi mister innbyggere til andre deler av landet, og det er i aldersgruppen 20-29 år en finner den største innenlandske netto flyttestrømmen. Fylket har lenge hatt et kvinneunderskudd. Fødselstallene er i likhet med resten av landet og internasjonalt, historisk lave. I kombinasjon med fraflytting av unge voksne gir det en sårbar befolkningsutvikling.

Næring og sysselsetting

Næringsstruktur:

Næringsstrukturen i kommunene på Nordmøre er noe ulik. Enkelte næringer er tilstede i alle kommunene, mens andre har tydelige geografiske tyngdepunkt. Varehandel finnes for eksempel i alle kommunene, det samme gjør landbruk. Næringer som petroleum og fiske og havbruk er mer geografisk sentrerte. Det er sterke industribedrifter i flere bransjer i regionen.

Næringsstruktur

Totalt var det 24 880 sysselsatte pr. 4 kvartal 2018 i de åtte kommunene som deltar i plansamarbeidet.

Kommunene har hatt noe ulik utvikling i den samlede sysselsettingen i perioden 2014-2018. Kristiansund og Averøy har hatt en nedgang, mens de øvrige kommunene har hatt en vekst på mellom 2,9 og 11,2 prosent.

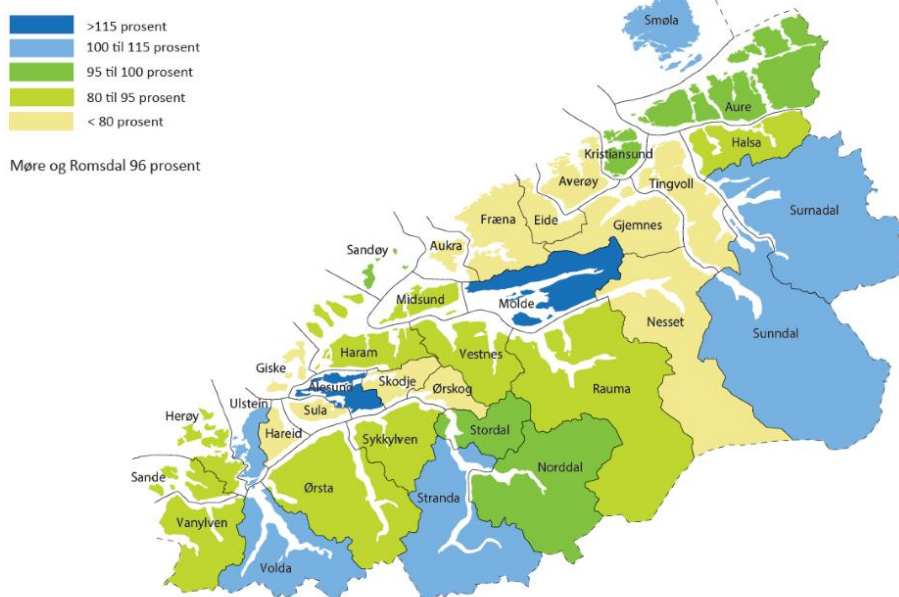
Andelen sysselsatte innen jordbruk, skogbruk og fiske utgjør 4 prosent av de sysselsatte i fylket, mot 2,2 prosent på landsbasis. Kommunene på Nordmøre har samlet sett en høy andel sysselsatte innen disse primærnæringene, ca. en tredjedel av de som er sysselsatt innen disse næringene i fylket tilhører Nordmøre. Vi er strategisk plassert på kysten og bør derfor ha en ambisjon om å være ledende innenfor havbruk.

Arbeidsplassdekning:

Det er relativt mye arbeidspending i fylket, noe som indikerer høy utveksling av arbeidskraft mellom kommunene. På Nordmøre er det noe ulik arbeidsplassdekning i kommunene. Surnadal, Sunndal, Smøla har høy arbeidsplassdekning, altså flere arbeidsplasser enn sysselsatte bosatt i kommunen. Kommunene som har høy arbeidsplassdekning opplever mye innpendling av arbeidstakere fra nabokommunene.

Arbeidsplassdekning 2018

Den demografiske utviklingen i regionen vil kunne gjøre det utfordrende å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft framover. Tilgang til kompetanse som fyller næringslivets behov er viktig for regional konkurransekraft og evne til nyskaping.

Statlige arbeidsplasser:

Kristiansundsregionen har en relativt lav andel av de statlige arbeidsplassene i fylket, noe som er en utfordring for oss.

Tabellen viser fordelingen av statlige arbeidsplasser per 1.1.2019, inndelt etter region.

Regionene	Antall	Andel av de statlige	Utvikling 2018
Kristiansund-reg.	1.581	14%	+ 57
Molde-reg.	3.278	31%	+ 11
Ålesund-reg.	4.495	42%	+ 78
Søre Sunnmøre reg.	1.367	13%	+ 17

10.721 100%

+ 163

Det er behov for en samlet innsats for å få flere statlige arbeidsplasser til Nordmøre. Når sykehuset i Kristiansund legges ned vil regionen tape flere hundre statlige arbeidsplasser, og trenden forsterkes ytterligere. Bortfall av arbeidsplasser kan føre til en mindre bredde i arbeidsmarkedet.

Nyetableringer:

Det var en sterk vekst i antall nyetableringer i fylket i 2018, en økning på 9,5 prosent fra året før. Hele 43,3 av de nye foretakene ble etablert i byene Ålesund, Molde og Kristiansund. På Nordmøre ble det etablert flest nye foretak i Sunndal. Det er et mål for kommunene på Nordmøre å være en framtidsrettet region som legger til rette for næringsetablering og kompetansearbeidsplasser.

Grønt skifte:

Det er behov for omstilling til et lavutslippssamfunn. Olje- og gassindustrien vil være viktig i flere tiår framover, men bør suppleres av andre næringer. Gjennom en felles satsning på innovasjon kan nye næringer vokse fram, og vi må aktivt søke mye muligheter. Utfordringene knyttet til klima og miljø åpner muligheter for utvikling av sysselsetting innen alternative, miljøvennlige energikilder. Aktivt arbeid med å utvikle grønne kompetansearbeidsplasser, blir viktig for regionen framover. Samtidig er det viktig å støtte opp om og videreutvikle eksisterende kompetanse- og næringsmiljø. Hav og fjord er en av regionens viktigste naturressurser, og er grunnlaget for viktige deler av næringslivet. Derfor er det utarbeidet en interkommunal plan for sjøområdene på Nordmøre (2018), for langsiktig bærekraftig utnyttelse av disse områdene. Det ligger stort ansvar og utfordringer i å beskytte og bevare disse ressursene for skadelig påvirkning både på kort og lengre sikt.

Kompetanse og utdanning

Utdanningsnivået i Møre og Romsdal har økt de siste årene, men det er stor variasjon mellom kommunene. I kommunene på Nordmøre har mellom 19,2 og 26,9 prosent av befolkningen høyere utdanning. Dette er noe lavere enn både fylkessnittet (28,3 %) og landssnittet (34,1 %).

En stor utfordring framover blir å tiltrekke seg mennesker med kompetanse regionen har behov for. Å satse på videreutvikling og styrking av utdanningstilbudet på Nordmøre er viktig i den sammenheng, slik at ungdommen i regionen kan ta utdanning lokalt. I den forbindelse er utviklingen av Campus Kristiansund sentralt. Ungdom fra kommunene på Nordmøre flytter til Kristiansund for å ta videregående skole, og tilbudet på Campus kan bety mye for disse ungdommene i videre utdanningsløp.

Lærlingplasser i kommunen er viktig med tanke på rekruttering, og for å beholde innbyggere i yrkesaktiv alder. Antallet godkjente lære- og opplæringskontrakter øker, men det er fremdeles behov for flere lærlingplasser.

Flyttestrømmen som oppstår som følge av at unge mennesker studerer på utdanningsinstitusjoner som ikke er lokalisert i Møre og Romsdal, er en av de sterkeste driverne for det store innenlandske flytteunderskuddet i Møre og Romsdal i aldersgruppen 20 til 29 år. Av de som var bosatt i Møre og Romsdal da de var 16 år, var det i 2018 10 379 studenter som tar høyere utdanning utenfor fylket vårt. En utfordring for Nordmøre er å kunne tilby disse så attraktive arbeidsplasser og bomiljø at de velger å vende tilbake etter endte studier.

Attraktivitet og bolyst

Muligheter for arbeid, bolig, og gode oppvekstmiljø er viktig for valg av bosted og påvirker befolkningssammensetningen i kommunene. Identitetsfølelse og stolthet over eget bosted styrker tilhørigheten og omdømmet. Attraktive bosted er viktig for å kunne rekruttere nødvendig kompetanse og få grundere til regionen. Å stoppe den svakt negative folketallsutviklingen og realisere SSBs vekstprognoser blir en utfordring for regionen. Det er viktig å jobbe for å synliggjøre Nordmøres kvaliteter som bo- og arbeidsmarkedsregion for å skape bolyst og stedsattraktivitet hos mennesker i alle aldersgrupper. I den forbindelse er det sentralt å legge til rette for ulike typer boliger i ulike områder i kommunene, med utgangspunkt i innbyggernes preferanser og behov.

Folkehelse

Folkehelsearbeid er et langsiktig og systematisk samfunnsutviklingsarbeid rettet mot hele befolkningen. Nasjonale føringer gir kommunene et ansvar i å fremme befolkningens helse og utjevne sosiale ulikheter. Gode oppvekst- og levekår, helserelatert atferd, fysisk og sosialt miljø er viktige premisser for helse, trivsel og livskvalitet. En oversikt over helsetilstanden til innbyggerne i kommunene, men også kunnskap om faktorer og utviklingstrekk som påvirker helsetilstanden skal inngå i utarbeidelsen av planstrategien. Forutsetningene for å oppnå god helse er ulikt fordelt i befolkningen og påvirkes sterkt av samfunnet vi er en del av. En oversikt over folkehelsen for Møre og Romsdal viser at de viktigste folkehelseutfordringene i fylket er hverdagsaktivitet, psykiske plager og sosial ulikhet. Å bedre folkehelsen krever innsats fra hele samfunnet.

Et samlet Nordmøre

Det er behov for en helhetlig revitalisert plattform med ny strategi for å utløse potensialet i kommunene på Nordmøre og øke effektiviteten gjennom forpliktende samarbeid. Større mobilitet i arbeidsmarkedet og næringslivet betinger miljøvennlig og trygg infrastruktur i og gjennom kommunene på Nordmøre. Satsning på samferdsel er viktig for regionen for å knytte oss tettere sammen. Tilgang på infrastruktur som bredbånd og god mobildekning er en viktig forutsetning for nærings- og samfunnsutvikling. Interkommunale samarbeid kan knytte regionen tettere sammen. Dette betinger samarbeidsvilje og raushet.

3 Fremtidsbilder

Prosjektet «Fremtidsanalyse for Nordmøre» ble gjennomført i regi av ORKidé - Nordmøre Regionråd i 2016. Et viktig formål med dette arbeidet var å beskrive noen sannsynlige fremtidsbilder (scenarier) for regionen i et lengre perspektiv, for å skissere utviklingsmulighetene. Det ble skissert tre scenarier for regionen:

Gullkysten 2035:

Dette er historien om hvordan Nordmøre transformerte oljekompetansen, og skapte et næringsliv med utgangspunkt i denne kompetanse og teknologi og prosessindustrien i regionen. Nye samarbeid og

relasjoner fra Søre Sunnmøre med verftsindustrien, og helt til Trondheim med høykompetansemiljøer og NTNUs havforskningsvirksomhet, skapte en «gullkyst» for utvikling av havrommet. Nordmøres strategiske plassering og kompetanse fra oljeservice, havbruk, undervanns-installasjoner og prosessindustri gjorde regionen til et kunnskaps-nav på denne gullkysten. Kristiansund har utviklet en urban og internasjonal kultur med et kulturliv som hele Nordmørsregionen aktivt benytter seg av.

Vårsøg 2035:

Dette er historien om hvordan Nordmøre ble klimanøytralt og fikk folketallsvekst etter satsning på grønn omstilling. Man bygget videre på Nordmøre som energiregion og skapte et desentralisert energiforsyningssystem. For å oppnå klimanøytralitet var det viktig å omstille landbruket og i dag er alle gårder på Nordmøre økobruk. I stedet for sentralisering i Kristiansundsområdet, har det vokst frem en mikrourbanitet med økobyer rundt tettstedene på Nordmøre. Disse økobyene utnytter ressursgrunlaget på stedet. Økobyene produserer den energien de selv bruker, og de er selvforsynte med grønnsaker og meieriprodukter fra lokale produsenter.

Helseeliksiren 2035:

Dette er historien om hvordan Nordmøre ble en ledende helseregion i Norge. Drivkraften i denne utviklingen var kommunene som omorganiserte hele helsetilbudet og ble en pådriver for innovasjon sammen med privat og frivillig sektor. Da spesialiseringen i helsevesenet førte til omstillinger i den nasjonale organiseringen av helsevesenet, var Nordmøre posisjonert til å utvikle morgendagens helseløsninger bygget på prinsippet om å gi best mulig livskvalitet til innbyggerne. Helse, kultur og teknologi kom sammen og startet et nytt næringseventyr på Nordmøre.

Nordmøre var tidlig på banen med lokal kompetanse på helseinnovasjon og velferdsteknologi. Regionen dro fordeler av det nye finansieringssystemet i helsesektoren, samtidig som satsingen ga grunnlag for en stor kompetansevekst innen IKT og helse, og grobunn for en rekke små og spesialiserte bedrifter på det samme området. Dette bidro igjen til å løfte utdanningsnivået på Nordmøre, og ga grobunn for vekst og utvikling i andre sektorer.

4 Utviklingstrekk for Smøla kommune

4.1 Befolkningsutvikling

Mye av tallmaterialet benyttet i kapittel 4.1. om befolkningsutvikling er hentet fra Kommunestatistikk 2019. <https://mrfylke.no/for-deg-som-jobbar-i-kommune/statistikk-analyse-og-kart/kommunestatistikk> SSB sine tall for antall innbyggere i 2019 var klar først 27.02.19. Kun noe av dette tallmaterialet er tatt inn.

Demografi

Smøla har pr 01.01.20. 2150 innbyggere. Det er 16 flere innbyggere enn 01.01.19. I 2019 var det født 17 på Smøla og 28 døde. Folketallsøkningen skyldes at det flyttet 80 inn til kommunen, men bare 54 ut. 23 av dem som flyttet inn kom fra andre land enn Norge.

I januar 2019 var folketallet på Smøla 2 134, det er en endring på -38 personer (-1,7 prosent) fra januar 2018.

Det siste tiåret har folketallet i kommunen økt med 15 personer, som er en endring på 0,7 prosent. Av de 35 kommunene i fylket kommer kommunen på 24. plass i befolkningsutvikling i perioden.

I 2018 ble det født 23 barn og det døde 36 personer i befolkninga. Det ga et fødselsoverskudd på -13. I 2017 var tallet på fødte 20, døde 20 og fødselsoverskuddet var da 0. Fødselstallene er lave både

regionalt og nasjonalt, og det er svært få kommuner som har høye nok fødselstall til å opprettholde befolkningstallet uten tilflytting eller innvandring.

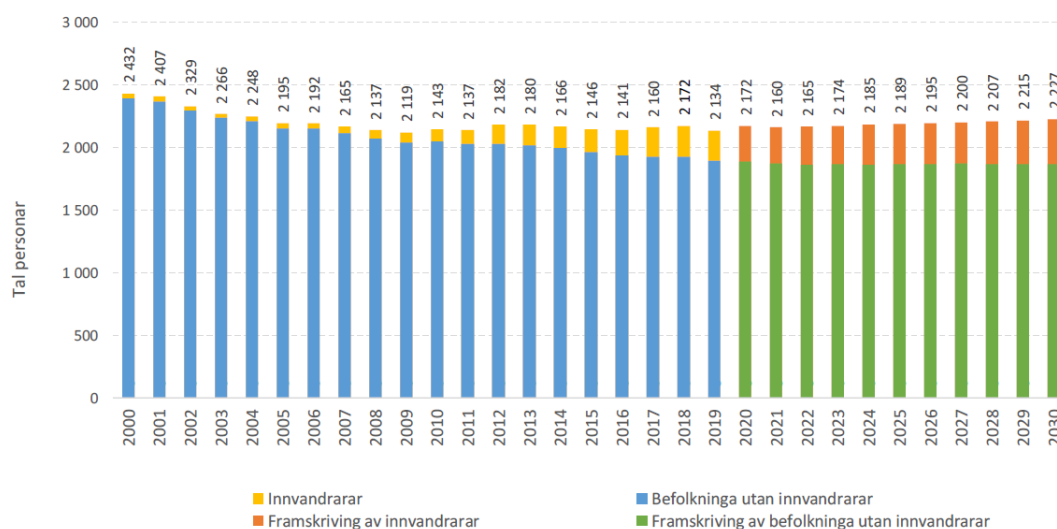
Folketallsutviklinga handler om mer enn bare vekst eller nedgang i folketallet. Sammensetning av befolkninga er svært viktig for utviklinga, og ikke minst for hvordan det offentlige skal dimensjonere sitt tjenestetilbud.

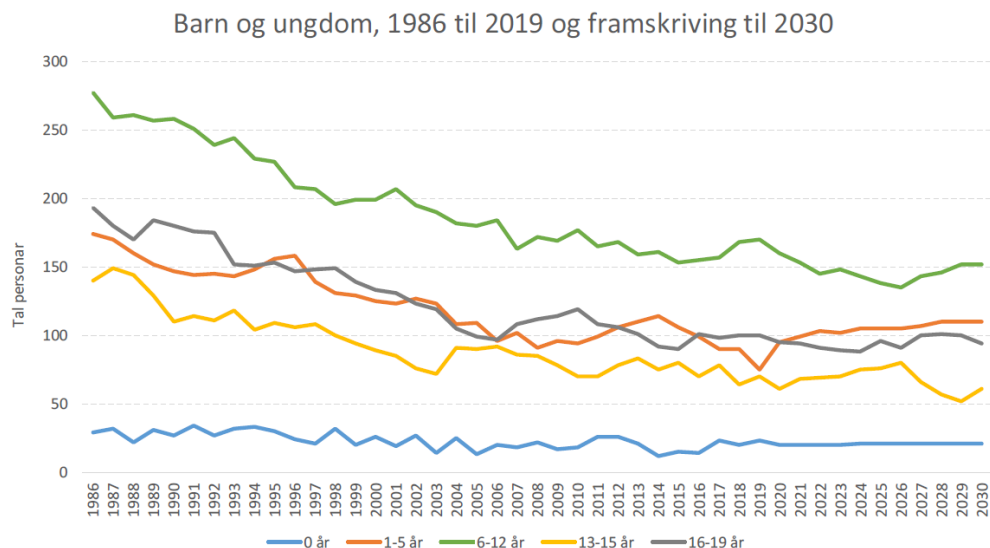
Tall per 1. januar 2019:

- Barn og unge under 20 år
  - o Smøla: 20,5 prosent av befolkninga (438 personer)
  - o Møre og Romsdal : 23,9 prosent av befolkninga
- Personer 67 år og eldre
  - o Smøla: 21,2 prosent av befolkningen (452 personer)
  - o Møre og Romsdal: 16,9 prosent av befolkningen.

Tallet kvinner per 100 menn i aldersgruppa 20-39 år har vært lavt i Møre og Romsdal sammenlignet med de andre fylkene i lengre tid. I 2019 er det 90,7 kvinner i aldersgruppa 30 til 39 år per 100 menn i Møre og Romsdal, mens det i Smøla er 95,3.

Folketallsutvikling, 2000 til 2019 og framskriving til 2030

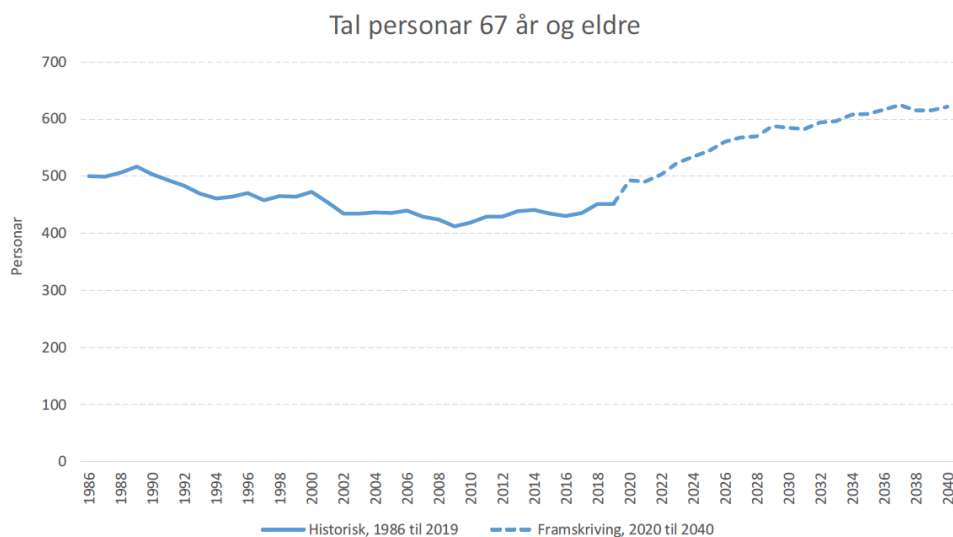

kommune

SSB sitt framskrivingsalternativ MMMM (hovudalternativ) ligg til grunn for framskrivingane.

Kjelde: SSB 8

kommune

SSB sitt framskrivingsalternativ MMMM (hovudalternativ) ligg til grunn for framskrivingane.

Kjelde: SSB 13

Utdanning

Den nasjonale utviklinga er at stadig flere tar høyere og lengre utdanninger, og kvinner i særlig grad. Fordelinga av utdanningsnivå i befolkningen på Smøla er slik - høyeste gjennomførte utdanning (tall fra 2018):

(I parentes er tallene for endring de siste 10 årene)

- 32,3 (- 8,6) prosent med grunnskole
- 48,5 (2,2) prosent med videregående skole/fagskole
- 16,7 (5,3) prosent med kort høyere utdanning
- 2,5 (1,1) prosent med lang høyere utdanning

Tilsvarende nasjonale tall (2018):

- 25,8 prosent med grunnskole

- 40,1 prosent med videregående skole/fagskole
- 24,1 prosent med kort høyere utdanning
- 10,0 prosent med lang høyere utdanning

Disse tallene viser at det er færre personer med høyere utdanning på Smøla enn nasjonale tall. Det er flere enn landsgjennomsnittet som har videregående skole/fagskole som sitt høyeste utdanningsnivå på Smøla enn nasjonale tall.

Inntekt

Inntekt er et viktig tema knyttet til levekår. I 2018 var brutto medianinntekt i Smøla 372 600 kroner. Tilsvarende tall for Møre og Romsdal var 390 500 og i Norge var den 401 400 kroner.

Medianinntekt på Smøla er under medianinntekt både for fylket og landet.

Syssetting

I Smøla var det i alt 1 156 sysselsatte som hadde arbeidsstedet sitt i 2018.

Endringa i perioden 2008 til 2018 var på 21,3 prosent. Det er den 2. sterkeste utviklinga av de 35 kommunene i fylket. Av de sysselsatte i kommunen arbeider henholdsvis 332 i jordbruk, skogbruk og fiske, 199 i sekundærnæringer, 274 i servicenæringer, 35 i offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring, 59 i undervisning, 225 i helse- og sosialtjenester og 17 i personlig tjenesteyting.

Arbeidsplassdekningen på Smøla var i 2018 105 %.

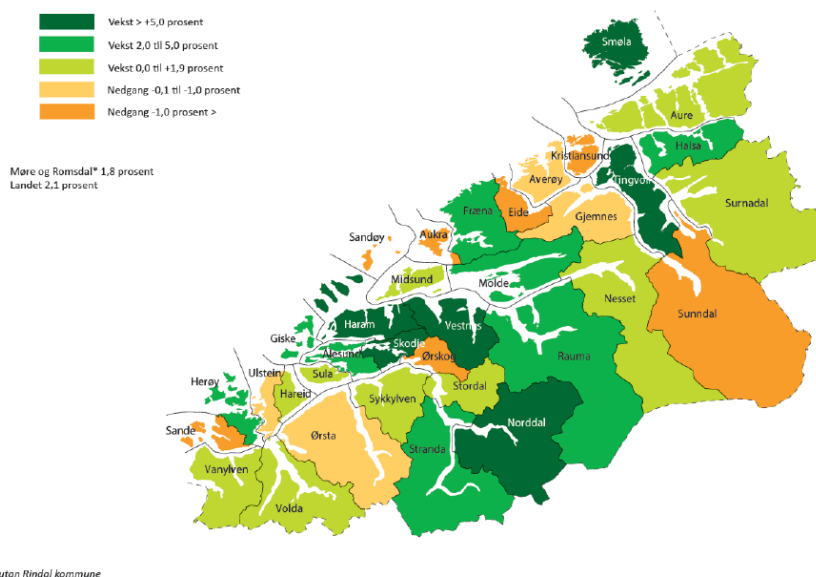
Antall registrerte helt arbeidsledige (prosent) på Smøla pr. november 2019 er 1,6 %. Dette er fordelt på alder slik:

- 15-29 år: 4,0 %
- 30-74 år: 0,8 %

Det er noe både ut- og innpendling til/fra Smøla. Smøla har høy arbeidsplassdekning og behov for innpendling for nok arbeidskraft. Samtidig ser vi at en del velger å pendle ut fra Smøla, og noe av dette kan skyldes mangel på kompetansearbeidsplasser innenfor en del områder. Dagens omfang av pendling er ikke stor, men vi ser for oss at dette vil være noe økende.

Endring i sysselsettinga i Møre og Romsdal 2017-2018

Kjelde: SSB 20

4.2 Næringsutvikling

Smøla har et variert næringsliv. Primærnæringene er svært viktige og flere arbeidsplasser i andre næringer kommer også av stor aktivitet i primærnæringene.

I tabellen får vi oversikt over utviklingen i antall arbeidsplasser fordelt på næring.

Endring i antall arbeidsplasser fordelt på næring (SSB)

I	Sysselsatte personer etter arbeidssted											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1573 Smøla												
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	203	203	223	192	190	197	189	184	234	248	333	303
05-43 Sekundærnæringer	156	154	166	187	170	163	179	192	180	198	199	214
45-82 Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	307	322	321	283	307	331	322	295	309	301	273	248
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	44	38	41	43	48	44	41	39	41	42	36	37
85 Undervisning	64	61	58	65	63	65	64	70	66	67	63	61
86-88 Helse- og sosialtjenester	163	174	182	199	202	204	218	200	204	210	221	231
90-99 Personlig tjenesteyting	12	16	16	13	16	16	12	15	16	14	21	11
00 Uoppgitt	4	6	8	6	7	8	10	10	3	4	11	6

*Fra og med 2015 bygger statistikken på nye datakilder (a-ordningen).
<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar/2016-05-27>

*En rekke arbeidsforhold som tidligere var registrert på sokkelen er blitt plassert på fastlandet fra og med 4. kvartal 2018 (hovedsakelig næring 09.1). I 4. kvartal 2019 gir dette hovedsakelig utslag i næringene 09.1 og næringer knyttet til cateringvirksomhet. Dette har gitt en ikke-reell nedgang i antall sysselsatte på sokkelen og en tilsvarende ikke-reell økning i andre fylker, i hovedsak Rogaland.

Havbruk og fiskeri

En endring som har vært markant gjennom de siste årene, er veksten i havbruket. Smøla kommune har gjennom mange år lagt til rette for havbruk og har med det fått mange gode arbeidsplasser til kommunen. Rekruttering til næringen fikk et oppsving ved nedskalering av oljeaktiviteten på norsk sokkel i 2015. Pr 2020 har Smøla 16 lokaliteter som kan benyttes til havbruksvirksomhet, og kommunen er med det en betydelig vertskommune for havbruksnæringen.

Antall fiskefartøy og sysselsatte innen fiskeri har hatt en nedgang over flere år. Nå merkes det at det er et svært gode markeder og høye priser. Det investeres i større og mindre fartøy også på Smøla.

I 2020 pågår utbygging av sjønært næringsareal på Vikan på Smøla. Her ligger det til rette for framtidig satsing og ny verdiskaping i tida framover.

Landbruk

Smøla er størst i fylket på grønnsakproduksjon, og har lagt til rette for å ha økning i produksjonen framover. Det er bare et fåtall melkebønder igjen på Smøla, mens produksjonen av storfekjøtt og fårekjøtt har økt. Landbruket på Smøla er i et generasjonsskifte og det vil være avgjørende å ha forhold som tilsier at nye generasjoner viderefører og utvikler næringen. Smøla kommune har egen landbruksplan for perioden 2020-2023.

Sekundærnæring og tjenesteyting

Økt sysselsetting og vekst i primærnæring har vært positiv for bygg- og anleggsvirksomhet. Leveranser til marin næring har sikret fulle ordrebøker for mekanisk industri på Smøla. De siste årene har vi også sett at offensive gründere finner markeder for nye bedrifter der det er udekkede behov for varer og tjenester. Sysselsetting innenfor varehandelen er noe redusert, mens det er stabilt for overnattingsbedrifter.

Vindkraft og Energi

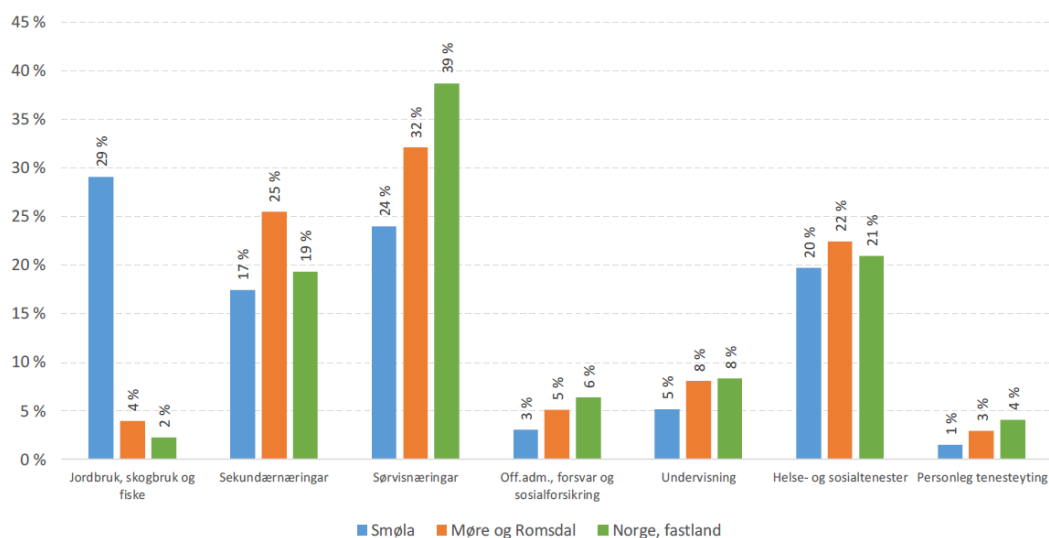
Statkraft etablerte til sammen 68 vindmøller i 2002 og 2005 med 356 GWh i Smøla Vindpark. Fram til 2017 var Smøla Europas største vindkraftanlegg på land. Med gode erfaringer som grunnlag, ønsker Smøla en videreføring av satsingen. Dette er bekreftet i forbindelse med nasjonal plan for vindkraftutbygging. Fornybar energi er et viktig satsingsområde framover. Her er Smøla kommune involvert i prosjekter knyttet til hydrogenproduksjon.

Reiseliv

Reiselivsnæringen har dreid noe fra å være rene overnattingssteder til å tilby gode opplevelser i tillegg. Vi ser at reiselivsnæringen nå omfatter flere som kan tilby tjenester som har utgangspunkt i vertskapets kompetanse og opplevelser som kan tilbys. Smøla kommune har jobbet aktivt for å legge til rette for opplevelsesbasert reiseliv, og vil fortsatt ha fokus på dette sammen med reiselivsaktørene. Smøla har en unik beliggenhet og gode muligheter for at reiseliv og opplevelser kan sees i sammenheng. I dette arbeidet er det viktig med et godt samarbeid mellom de ulike næringsaktørene og et aktivt frivillighetsapparat.

Smøla har fortrinn som må utnyttes i samfunns- og næringsplanleggingen – det være seg mulighetene for naturopplevelser, næringsmuligheter knyttet til havet, kulturelle og historiske fortrinn som funn av vikingskip og status som regionalt Kystpilegrimssted. Dette blir viktig å forvalte godt og målrettet i tida framover.

Næringsstruktur i kommunen, 2018

a kommune

Sekundærnæringer:
Industri, bygg og anlegg og kraft og vassforsyning.
Sørvsnæringer:
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel og finans- og forretningsmessig tenesteyting.

Kjelde: SSB 30

4.3 Infrastruktur og kommunikasjon

Veinett

Veinettet på Smøla bærer preg av dårlig vedlikehold. Fylkesveiene som er mest trafikkert er av svært varierende kvalitet. I tillegg kommer innsnevringar på broer og skjæringar som kan skape trafikkfarlige situasjoner.

Det er i de siste årene gjort noen forbedringer med gang- og sykkelveier og bussholdeplasser, men det er behov for videre tiltak innen trafiksikkerhet. I forbindelse med at kommunen bygde ny barne- og ungdomsskole i 2017 er behovet for gang- og sykkelveier noe endret.

Ferge og hurtigbåt

Smøla er avhengig av gode forbindelser med fastlandet. I løpet av 2020 vil Smøla få to-fergeløsning over Edøyfjorden som gir økt frekvens på avganger. Fergeprisene vil etter planen øke vesentlig i løpet av året. Det er til tider problemer med kanselleringer av hurtigbåtanløp på Edøya som gjør hurtigbåttilbudet uforutsigbart i perioder. For innbyggere og næringsliv er det viktig at kommunikasjon med ferge og hurtigbåt ikke svekkes, men at en ser på muligheter for at dette styrkes. Tilbudet gir både muligheter og begrensninger i rammevilkårene for innbyggere, pendlere og næringsliv. For at Smøla skal ha videre utvikling i næringslivet er det avgjørende at nye næringsaktører etablerer seg her samt at allerede etablert næringsliv fortsetter. Dagens omfang av pendling er ikke stor, men vi ser for oss at dette vil være noe økende, og da er Smøla avhengig av samferdselsløsninger som legger til rette for dette. Ferge og hurtigbåt er kritiske faktorer i denne sammenheng. Det er viktig å ha et godt samferdselstilbud med akseptabel frekvens og pris som har en langsiktighet og forutsigbarhet i seg.

Samferdselsløsningene i dag er i all hovedsak orientert mot/fra regionsenteret Kristiansund. Dette er viktig fokus å ha i fortsettelsen også for å legge til rette for regionbygging. Samtidig må en se på samferdselsløsninger nordover for å få bedre tilgjengelighet og kommunikasjon med kommunene nord for Smøla.

Buss

Busstilbudet på Smøla er i endring og det foreligger konkrete planer om vesentlig reduksjon i tilbudet. Dette vil ha uheldige konsekvenser for innbyggere som er avhengig av dette kollektivtilbudet. Personer uten førerkort, barn/unge, eldre/syke som helt eller i perioder ikke kan benytte egen bil vil ha redusert mobilitet til jobb, butikk, offentlige kontor, sosialt liv, fritidsaktiviteter, kulturtilbud, tilgjengelighet til hurtigbåt osv.

Telefon og datatrafikk

Mobildekning

Tilstrekkelig mobildekning er viktig i framtidig arbeid. Mobildekningen på Smøla er styrket med flere nye basestasjoner siden 2015. Samarbeid for løsninger mellom kommune og Telenor har vært avgjørende for å få til dette. Smølas flate og kupert terreng, gjør at det fortsatt er steder på øya som ikke har mobildekning. Fiberutbygging vil ikke dekke behovet. Mangelfull mobildekning rammer blant annet næringsdrift, beredskap og krav til boligområder.

Telenor erstatter nå koppernettet med et mere moderne telenett fram mot utgangen 2022. Erstatningsløsninger skal tilbys alle kunder før stasjonene legges ned.

Bredbånd

I perioden 2015 - 2020 er det etablert høyhastighetsbredbånd i områdene Råket – Dyrnes, Innsmøla, Østsidan, Hopen og Veiholmen. Behovet for videre utbygging er kritisk både for bedrifter og privatpersoner. Områdene Frostadheia, Ersnes-Skomsøyvågen og Edøya har vært omsøkt som områder for statlige tilskuddsmidler til bredbåndsutbygging. Dette arbeidet må det jobbes videre med for å lykkes med finansiering og utbygging. Målsetting om 100% dekning for å møte behovet.

Vannforsyning

Pr. i dag har Smøla sin vannforsyning fra Gjeldbergsvatnet med Storvatnet som reservekilde. Situasjonen i dag er sårbar og det er utfordringer knyttet til kapasitet i drikkevannsforsyning samt forsyning til næringsliv.

4.4 Kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting

Smøla kommune har et godt kommunalt tjenestetilbud og et variert og godt kultur- og fritidstilbud. Smøla har et høyt driftsnivå som har vært saldert ved bruk av fond. Dette er ikke bærekraftig på sikt. Kommunen gjør derfor tiltak i alle enheter for å redusere driftsnivået. Å tilrettelegge for et driftsnivå tilpasset kommunens inntekter blir en utfordring i planperioden og vil få konsekvenser for omfang og nivå på tjenestene som blir tilbudt.

Smølas tilrettelegging for havbruk har gitt kommunen inntekter fra Havbruksfondet som ble etablert i 2015. Midler fra Havbruksfondet er ikke tenkt brukt til ordinære driftsoppgaver, men til infrastruktur, næringsutvikling og engangstiltak.

Eiendomsskatt (vindkraft, næring) og ressursbeskatning av havbruksnæringen er under stadig press, og vil kunne påvirke kommunens inntekter negativt.

Kommunen har nylig gjort store investeringer (bl.a. Smøla barne- og ungdomsskole) og har fattet vedtak om nye store investeringer som brannstasjon og omsorgsboliger.

I tillegg er det investert vesentlige beløp i Smøla havneutvikling. Dette finansieres av midler fra Havbruksfondet.

All planlegging bør ta hensyn til den økonomiske evnen til å gjennomføre planene, da særskilt handlingsdelen i planen. Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen bli ivaretatt over tid (jfr. kommuneloven § 14-1) og kommunen bør ha finansielle måltall. Teknisk beregningsutvalg (TBU) tilrår måltall for årlig netto driftsresultat og disposisjonsfond.

4.5 Klima, miljø og natur

Kulturlandskap og biologisk mangfold

Kulturlandskapet på Smøla er skapt gjennom lang og kontinuerlig bruk i vår aktivitet for å produsere mat. Beiting, slått, brenning og høsting er de gamle tradisjonelle driftsformene som har bidratt sterkt til variasjonen i naturtyper i kulturlandskapet og til varierte landskap.

Både kulturlandskapet med de ulike naturtypene og biologisk mangfold bør hensyntas i kommunal planlegging. Fysiske arealendringer kan påvirke det biologiske mangfoldet og er den største påvirkningsfaktoren for truede arter. På Smøla er det flere arter av særlig stor forvaltningsinteresse.

Smøla har ca 261 km² landareal, og ca 1/3 av dette er vernet. Landskapet på Smøla er dominert av mye strandflate og skjærgård, men ca. 38 % av arealet er myr.

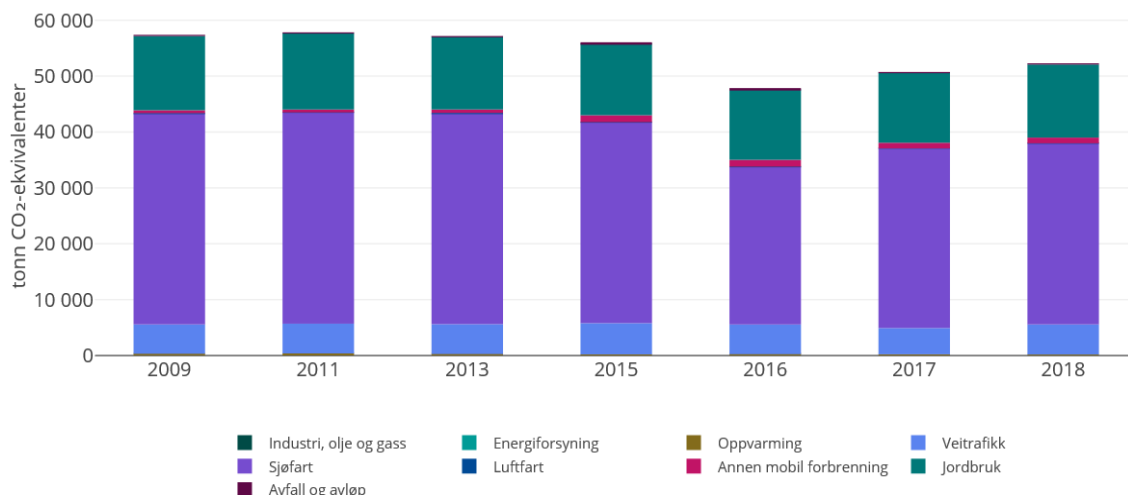
Stortinget har vedtatt endringer i jordlova som innebærer at hjemmelsgrunnlaget for å kunne gi regler om nydyrking gjennom forskrift utvides fra å «unngå skade på natur- og kulturlandskap» til også å omfatte hensynet til klima. Endringene åpner for at departementet kan gi nærmere regler om nydyrking begrunnet ut ifra behovet for redusert utslipp av klimagasser.

Begrensning i muligheten for nydyrking av jord vil ha store konsekvenser for landbruket på Smøla. Forskrift som konkretiserer bestemmelsene og som evt vil gi dispensasjonsmuligheter er foreløpig ikke ferdigstilt.

Klimaendringer

Klimaperspektivet skal inn som et gjennomgående tema i alt planverk i kommunen. Det gjelder både for å redusere utslipp av klimagasser, og tiltak for å redusere uønskede konsekvenser av den klimaendring som allerede er i ferd med å skje.

Klimagassutslipp for Smøla i 2018 var 52 095,8 tonn CO₂-ekvivalenter (En CO₂-ekvivalent er en måleenhet som brukes for å kunne sammenligne oppvarmingseffekten ulike klimagasser har på atmosfæren). Dette er en økning på 2,8 prosent fra året før. Endring i klimagassutslipp for Smøla fra 2009 til 2018 kan fremstilles med følgende oversikt:

Oversikten er hentet fra Miljødirektoratet sine hjemmesider, og mer detaljert tallmateriale finnes på <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=471&sector=-2>

Innen 2030 skal klimagassutslippet i Norge være redusert med minst 50 % sammenlignet med referanseåret 1990. Kommunene skal stimulere til, og bidra til, reduksjon av klimagassutslipp og økt miljøvennlig energiomlegging. Kommunal planlegging skal legge grunnlaget for klimagassreduksjonen.

4.6 Kommune- og regionstruktur

Etter kommune- og regionreformen er antall fylker redusert fra 19 til 11 og antall kommuner fra 422 til 356. En av målsettingene med kommunereformen var å skape større og mer robuste kommuner. Men fortsatt har rundt 50 prosent av landets kommuner mindre enn 5 000 innbyggere og de økonomiske incitamentene står fortsatt ved lag for kommuner som ønsker å slå seg sammen.

Smøla er en liten kommune og er pr 3. kvartal 2019 den kommunen i Møre og Romsdal med færrest innbyggere. Smøla har gjort vedtak om å fortsette som egen kommune.

For å løse alle oppgavene kommunen står overfor fremover er det nødvendig å fortsatt tenke regionalt og søke økt og bedre samarbeid med regionen og andre kommuner. Som liten kommune er det viktig å være en del av et godt samarbeid i en større region. Pr i dag har Smøla mange ulike interkommunale samarbeid - de aller fleste i samarbeid med kommunene på Nordmøre.

Smøla kommunestyre har vedtatt at det skal påstartes et arbeid vedørende prosess utredning av regiontilhørighet. Tilsvarende vedtak er også gjort i Aure og Kristiansund kommuner.

4.7 Folkehelse

Det er utarbeidet folkehelseoversikt for Smøla 2019 som legges til grunn for kap. 4.7. Folkehelse: <https://www.smola.kommune.no/f/p1/i0a6919b5-9a54-4d3d-87ff-6a80e48610db/folkehelseoversikt-2019.pdf>

Ut fra kartlegginger og vurderinger som er gjort trekkes særskilt fram 4 folkehelseutfordringer.

Befolkningens sammensetningen endrer seg på Smøla.

Samfunnet og mangfoldet endrer seg. Antall eldre vil øke, flere vil bli rammet av demens og flere vil få kroniske sykdommer. Antall flyktninger vil øke, og vi vil trenge flere fagpersoner med riktig utdanning og kompetanse innenfor flere enheter i kommunen. God samfunnsplanlegging med fokus på befolkningens ressurser vil skape god folkehelse. Eldre og yngre kan ses på som en ressurs uansett bakgrunn og forutsetning, frivillighet og engasjement vil bli viktige nøkkelford for å sikre et godt lokalsamfunn.

Levekåra utfordrer folkehelsen og samfunnet.

Det er utfordringer knyttet til psykisk og fysisk helse både hos barn, unge og voksne. Andelen barnevernstiltak på Smøla er høy. Det er flere familier under fattigdomsgrensen på Smøla og flere lavinntektsfamilier, dette er også en samfunnsutfordring som gjenspeiler seg i barnehage, skole, arbeidsliv, NAV, helsetjenester og deltakelse i samfunnet. Det er stor risiko for at barn, unge, voksne eller familier med disse utfordringene opplever eller får kronisk sykdom, fravær fra arbeidsliv, opplever sosial ulikhet og inaktivitet. Tidlig innsats, inkludering og fellesskap er viktige faktorer for å lykkes med folkehelsearbeidet innenfor levekår.

Større fokus på helsefremmende levevaner.

Smøla har utfordringer relatert til levevaner. Levevanene påvirkes av det sosiale miljøet og henger sammen med levekår, sosioøkonomisk status og forventninger i samfunnet. Risikofaktorer som tobakk, kosthold, alkohol, fysisk inaktivitet påvirker de ikke-smittsomme sykdommene. Forekomst av type 2 diabetes, muskel- og skjelett lidelser, overvekt og inaktivitet er høy på Smøla. Dette er risikofaktorer som er knyttet til de store sykdomsgruppene med høy dødelighet og tap av friske leveår.

Tidlig innsats for bedre psykisk helse og livskvalitet.

Det er høy forekomst av angst og depresjoner blant unge voksne på Smøla. Flere barn og unge sliter med daglige psykiske helseplager. Psykiske lidelser hos barn og unge bidrar til økt sykdomsbyrde og kan få betydning gjennom hele livet. Områder som arbeidsdeltakelse, rusbruk, angst, og utviklingsforstyrrelser kan få kroniske forløp. Søvnvansker, mobbing og ensomhet blant unge representerer viktige risikofaktorer for psykisk uhelse og redusert livskvalitet videre i livet som voksen. Utviklingen viser at vi har en større gruppe unge uføre i kommunen, det er også flere voksne med psykiske lidelser. Tidlig innsats og forebyggende arbeid i lokalsamfunnet, barnehage og skole vil gi økt mestring og bedre livskvalitet i senere år, som kan hindre psykisk uhelse i voksen alder

4.8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap er viktig slik at innbyggerne får hjelp når trengs og at det finnes planer dersom noe skulle skje. Selv om vi lever i et trygt og stabilt samfunn, er risiko- og trusselbildet i Norge sammensatt og i endring. Klimaendringer, ekstremvær, sikkerhetspolitisk situasjon, terror og teknologi er eksempler på det. Vi blir stadig mer sårbare fordi vi er så avhengige av kritiske samfunnsfunksjoner – som strøm, mobilnett, internett, transport, vann og avløp.

Som grunnlag for kommunens beredskapsarbeid skal det gjennomføres en helhetlig ROS-analyse (Risiko og sårbarhet). Resultatet av ROS-analysen påvirker prioriteringer både av samfunnsmessig og arealmessig karakter, og utarbeidelse av kommunale planer (herunder kommuneplanens samfunnsdel) må hensynta resultat av ROS-analysen. Det er behov for at overordnet ROS for Smøla kommune revideres. Dette arbeidet er påstartet og skal ferdigstilles i 2020.

Nødnett

Helt siden innfasing av nødnett i Møre og Romsdal i 2014/2015 har dekningsforholdene på store deler av Smøla vært dårlig, dette gjelder både politi, ambulanse og brann. Det har vært utført dekningsmålinger som har funnet svakheter. Utfallet av nødnettet samsvarer ofte med områder uten

mobildekning.

Nødetatene på Smøla og Smøla kommune sendt innspill vedr kritisk manglende nødnettdekning til DSB, Helsetjenestens driftsorganisasjon, Politiets IKT-tjenester og Brukertjenestesenter / BDO i DSB.

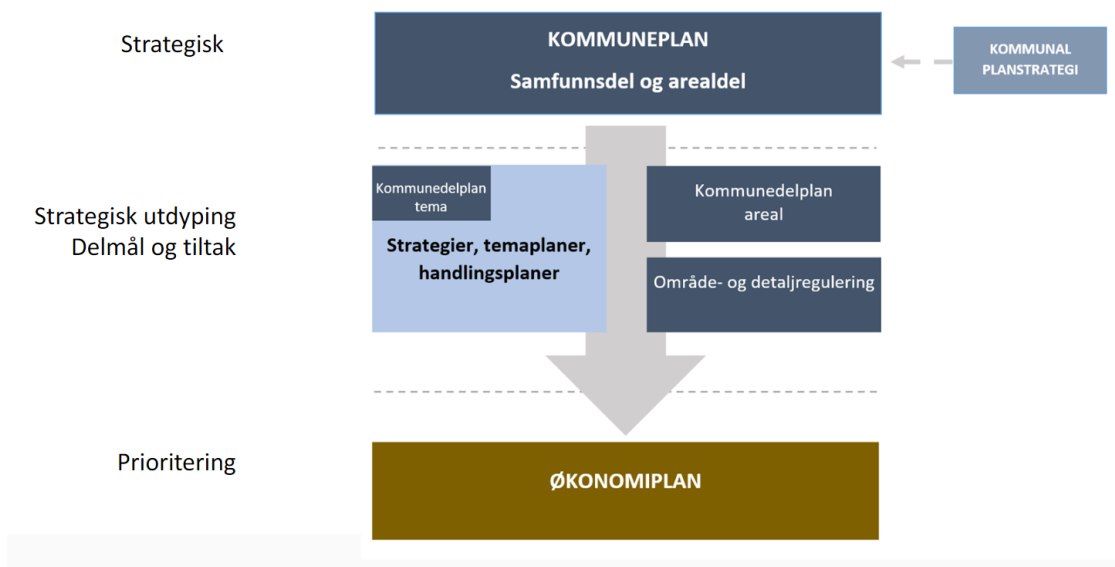
4.9 Omdømmebygging

Smøla kommune har de 15-20 åra hatt et nært og godt samarbeid mellom kommunen, næringslivet og frivilligheten for å sammen skape et positivt lokalsamfunn i vekst. Spesielt har det gjennom lang tid vært sterk samhandling mellom næring og kultur – både lokalt og regionalt. Evne til samhandling, positivitet, og å se mulighetsrom har nok bidratt til at Smølasamfunnet har opplevd vekst i næringsliv og bremsert en negativ befolkningsutvikling. Smøla har i flere sammenhenger blitt satt positivt på kartet. Smøla kommune fikk tildelt Verdiskaperprisen i 2019 (Tidens Krav og Sparebank1 Nordvest), og i begrunnelsen i tildeling ble det bl.a. pekt på dette langsiktige arbeidet og satsingen som er gjort på Smøla. Å skape positive lokalsamfunn med et sterkt samhold mellom ulike aktører er viktig for å skape god omdømmebygging.

5. Kommunens plansystem

5.1 Ulike typer kommunale planer

Skisse over sammenhengen og arbeidsdelingen i det kommunale plansystemet

Kommuneplan

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (plan- og bygningsloven § 11).

Arealdel:

Denne skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Planen skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk.

Samfunnsdel:

Denne skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen.

Kommunedelplaner

I hht PBL § 11.1 kan kommunedelplan brukes som betegnelse på en plan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder (sektorer). En tematisk kommunedelplan etter PBL skiller seg fra en vanlig temaplan ved at den skal følge prosessreglene i PBL. I tillegg skal den tematiske kommunedelplanen etter § 11-2 i PBL ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig. Behovet for tematiske kommunedelplaner bør vurderes opp mot kapasiteten til kommunen.

Reguleringsplaner

Disse utarbeides ut ifra plan- og bygningsloven med tilhørende prosessregler. Disse må i tillegg tilfredsstillende nasjonale forventninger og planer, regionale føringer og planer, kart- og planforskrifter og andre sektorlover.

Sektor-, fag-, og temaplaner

Dette er planer for spesifikke tema eller tjenesteområder i kommunen. Disse kan brukes til spesielle planbehov og til å utdype eller følge opp kommuneplanen. Det er ikke krav at den skal utarbeides ellet krav i PBL, og kommunen står derfor friere med tanke på prosess og medvirkning. Samsvaret med kommuneplanens samfunnsdel må likevel ivaretas. Medvirkning og offentlighet i planarbeidet kan også ivaretas i temaplaner utenfor PBL. Disse kan gis samme politiske behandling som planer behandlet etter PBL.

5.2 Evaluering av kommunale planer

5.2.1 Kommuneplan

Kommuneplanens samfunnsdel

Smøla kommunes gjeldende kommuneplan samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 06.02.07. sak 08/07. Mange av utfordringene nevnt i kommuneplanen er fortsatt gjeldende for Smøla. Det er arbeidet med alle målområdene, og flere mål og strategier vurderes som fortsatt aktuelle. Likevel har mye utviklet seg og endret seg siden 2007, og det er behov for at kommuneplanens samfunnsdel rulleres for å få et enda bedre styringsverktøy som viser strategiske valg for utviklingen av Smøla kommune samt politiske prioriteringer. I dette arbeidet bør en vurdere strukturen i planen slik at inndelingen er mindre sektorinndelt enn i dag. Utfordringsbilde og målbeskrivelser bør vurderes og være mer temainndelt og sektorovergripende. Kommuneplanens samfunnsdel bør vise til konkrete prioriteringer i valgperioden i tillegg til den langsiktige planleggingen, slik at planen blir et godt politisk styringsverktøy.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel bør prioriteres tidlig i valgperioden og ferdigstilles i løpet av 2020.

Kommuneplanens arealdel

Smøla kommunes gjeldende kommuneplan arealdel ble vedtatt av kommunestyret i 2008 sak 33/08. Smøla kommune er i gang med rulling av arealdelen til kommuneplanen. Dette arbeidet er omfattende og tidkrevende og har pågått over flere år. Forventet ferdigstilling og endelig vedtak er 2020.

Ny kommuneplan - arealdel tar utgangspunkt i gjeldende samfunnsplan. Kommunens langsiktige arealstrategi gjenspeiler de fem hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel.

5.2.2 Kommunedelplaner

Smøla kommunes kommunedelplaner:

Delplan for fysisk aktivitet og idrett

Vedtatt av Smøla kommunestyre 25.06.15. sak 24/15. Planen er et politisk styringsredskap for utviklingen innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og skal benyttes i administrasjonens oppfølging innen feltet. Det er et vilkår for å kunne søke om spillemidler at anlegget er del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet.

Revisjon av planen skal normalt gjennomføres en gang i hver planperiode.

Planen er sist revidert i 2015 og bør prioriteres revidert i planperioden 2019 – 2023.

Strategisk næringsplan (SNP)

Vedtatt av Smøla kommunestyre 22.09.11. sak 34/11 – Strategisk næringsplan 2011-2023. Planen gir føringer ut over kommuneplanens samfunnsdel når det gjelder kommunens medvirkning i næringsutviklingen på Smøla. SNP skal være bredt forankret i næringslivet og skal være retningsgivende for næringsutviklingen.

Mange av satsningsområdene i planen er fortsatt relevante, men siden planen ble vedtatt har det vært endringer i næringslivet og det er behov for at planen revideres. Dette arbeidet bør ikke ha oppstart før etter at kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt.

Boligsosial handlingsplan

Vedtatt av Smøla kommunestyre 22.09.11. Målet med planen er å ha en samlet plan for kommunens boligsosiale arbeid for at personer med bistandsbehov og personer som kommunen har særlig ansvar for, skal kunne etablere seg og bli boende i en bolig.

Det er ikke behov for rullering av denne planen i planperioden. Området er hensyntatt i pågående arbeid med omsorgsboliger i Smøla kommune.

Omsorgsplan

Vedtatt av Smøla kommunestyre 16.02.12. sak 01/12. Planens formål er å legge til rette for at befolkningen på Smøla har et tilpasset helse- og sosialtilbud til den enkelte brukers behov, med særlig vekt på å sikre barn, unge, eldre og funksjonshemmede en trygg og aktiv hverdag.

Det er behov for rullering av planen i perioden.

Kommunedelplan for vindkraft

Vedtatt av Smøla kommunestyre 27.03.01. sak 12/01. Planen gir juridisk bindende bestemmelser og retningslinjer for arealbruk til vindkraftformål på Smøla.

Det er pr i dag ikke behov for rullering av plana.

Behov for nye kommunedelplaner

Det vurderes ikke at det er behov for nye kommunedelplaner. Generelt kan sies at Smøla kommune ikke ønsker kommunedelplaner i større utstrekning enn det som er lovpålagt eller som er forutsetning for andre forhold f.eks. søknad om spillemidler. Ved rullering av kommunedelplan bør det derfor vurderes om planstatus bør endres til temaplan.

5.2.3 Andre planer

Smøla kommunes temaplaner:

Vedlagt er oversikt over kommunens temaplaner og vurdering av behov for rullering.

Oppsummert er det behov for rullering av følgende temaplaner i planperioden:

- Overordnet beredskapsplan
- Energi- og klimaplan
- Trafikksikkerhetsplan
- Lønnspolitisk plan
- Smittevernplan
- Pandemiplan
- Plan for massevaksinasjon
- Plan for helsemessig og sosial beredskap
- Forvaltningsplan for hjort
- Forvaltningsplan for gås
- Strategiplan for spesielle miljøtiltak i landbruket
- Ruspolitisk handlingsplan

Behov for nye temaplaner:

Smøla kommune har behov for nye temaplaner i planperioden innenfor følgende områder:

- Kulturminneplan
- Oppvekstplan
- Arkivplan
- Hovedplan for vannforsyning

5.2.4. Interkommunale planer

Sjøområdeplan Nordmøre

Det er utarbeidet en interkommunal sjøområdeplan for kommunene Aure, Averøy, Eide, Gjemnes, Halså, Kristiansund, Nasset, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll. Planen ble vedtatt i 2018.

Planen dekker kun sjøområdene i de deltakende kommunene, men bruk og vern langs kysten skal ses i sammenheng med arealer i strandlinjen og sjønære arealer på land.

Det er ikke behov for rullering av planen.

5.3 Planstrategi i perioden

På bakgrunn av vurderinger av planbehov beskrevet over vil det være behov for rullering av følgende planer i perioden 2020-2023:

Plandokument	Type plan	Sist vedtatt	Prioritering
Kommuneplan	Kommuneplan		1
- Arealdel		2008	
- samfunnsdel		2007	

Delplan for fysisk aktivitet og idrett	Kommunedelplan	2015	2
Strategisk næringsplan (SNP)	Kommunedelplan	2011	3
Omsorgsplan	Kommunedelplan	2012	3
Overordnet beredskapsplan og helhetlig ROS	Temaplan	2014	1
Energi- og klimaplan	Plantype må vurderes samt om dette skal være en egen plan eller integrert i kommuneplanen.	2010	2
Trafikksikkerhetsplan	Temaplan	2010	2
Lønnspolitisk plan	Temaplan	2014	2
Smittevernplan	Temaplan	2004	1
Pandemiplan	Temaplan	2009	1
Plan for massevaksinasjon	Temaplan	2009	1
Plan for helsemessig og sosial beredskap	Temaplan	2009	1
Forvaltningsplan for hjort	Temaplan	2012	1
Forvaltningsplan for gås	Temaplan	2011	2
Strategiplan for spesielle miljøtiltak i landbruket	Temaplan	2009	3
Ruspolitisk handlingsplan	Temaplan	2014	3
Kulturminneplan	Temaplan	Ny	2
Oppvekstplan	Temaplan	Ny	2
Arkivplan	Temaplan	Ny	1
Hovedplan for vannforsyning	Temaplan	Ny	2

Rulleringsbehovet er vurdert med prioritering 1-3. Nærmere tidfesting av hvilket år i perioden planene skal ferdigstilles, fastsettes i fbm årlig rullering av økonomi-/handlingsplan som vedtas av kommunestyret.

Følgende er lagt til grunn for prioriteringene:

- Hvor lenge det er siden gjeldende plan er vedtatt. Dersom det er lenge siden en plan er rullert kan innholdet være lite relevant mtp endret utfordringsbilde, endringer i styringsdokument osv.
- Allerede igangsatte planprosesser prioriteres høyt.
- Avdekte behov for planoppdatering i fbm tilsyn, revisjon e.l. prioriteres høyt.
- Prioritering av planbehov ut i fra utfordringsbilde og utviklingstrekk.

6. Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

For kommuneplaner skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

6.1 Formål med planarbeidet

Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel i hht PBL § 11-2. Kommuneplanen kan utarbeides samlet eller for samfunnsdel og kommuneplanens arealdel hver for seg.

Kommuneplanens arealdel skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk og sikre at arealbruken i kommunen bidrar til å nå mål i samfunnsdelen.

Ny kommuneplan - arealdel som er under arbeid legger føringer for samfunnsdelen. Planen tar utgangspunkt i gjeldende samfunnsplan, og kommunens langsiktige arealstrategi gjenspeiler de fem hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel. Arealstrategien må hensyntas i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel må kunnskapsgrunnlaget og utfordringsbilde beskrevet i kap. 4 legges til grunn for fastsetting av mål og strategier.

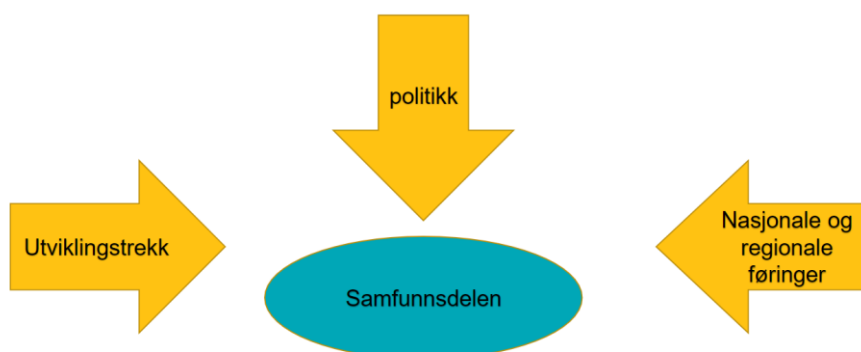
Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Kommuneplanens samfunnsdel vil være en viktig arena for samordning mellom den enkelte sektors utfordringer og prioriteringer og kommunens samlede utvikling.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a utgjør handlingsdelen til kommuneplanens samfunnsdel.

Målet med kommuneplanprosessen er å:

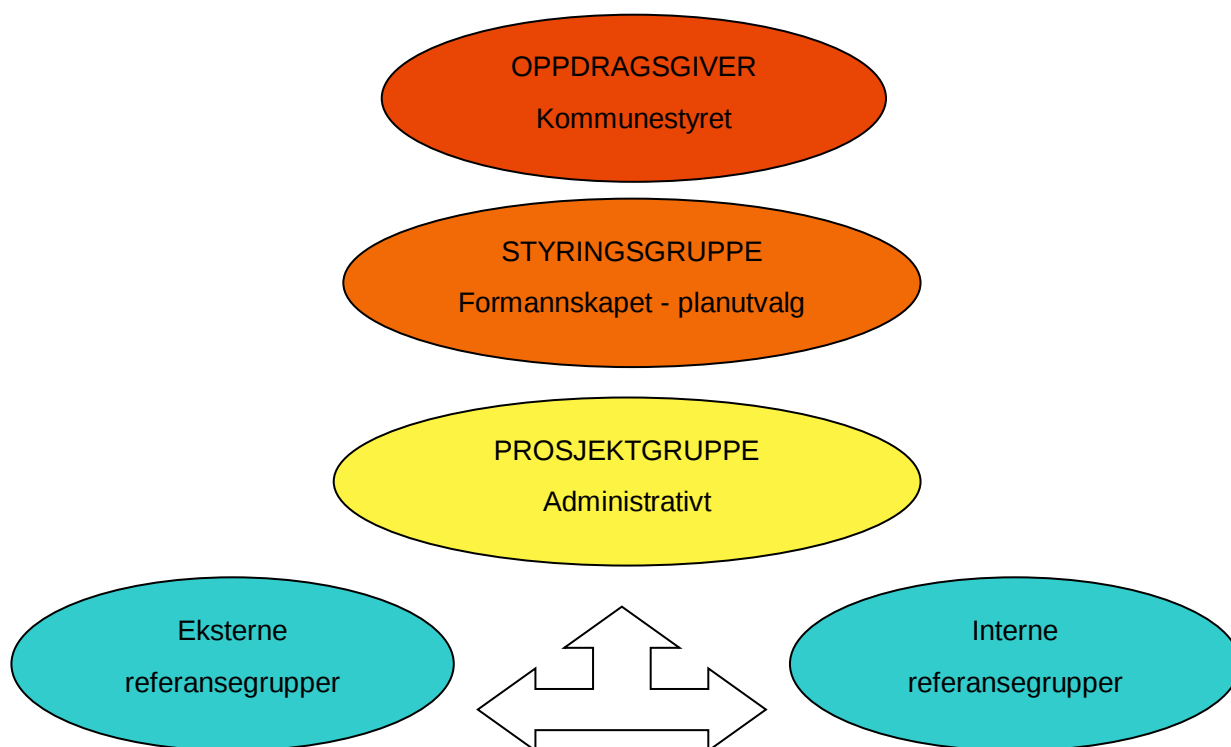
- Utarbeide visjon, mål og strategier for Smøla
- Utforme en kommuneplan som er et godt overordnet politisk og administrativt verktøy, og som skal fungere som et helhetlig og solid fundament for langsiktig og bærekraftig samfunnsutvikling på Smøla.

Kommuneplanprosessen skal forene kommunens utviklingstrekk, politiske prioriteringer og nasjonale og regionale føringer.

6.2 Planprosessen med frister og deltakere

Organisering av planarbeidet

Figur: Organisering av planarbeidet i Smøla kommune

Oppdragsgiver: Kommunestyret

Styringsgruppe: Kommunens planutvalg (formannskapet)

Prosjektgruppe: Rådmann, personal- og organisasjonssjef og daglig leder Smøla Nærings- og kultursenter KF.

Interne referansegrupper: Det benyttes allerede etablerte råd og utvalg i planprosessen – hovedutvalg, eldreråd, ungdomsråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse, styret i Smøla Nærings- og kultursenter KF, ledermøte, fellesmøter med hovedtillitsvalgte.

Eksterne referansegrupper: Det opprettes og benyttes eksterne arbeidsgrupper i planprosessen bestående av f.eks. lag og organisasjoner, næringsliv, åpne møter for innbyggere. I planarbeidet vil prosjektgruppa i samarbeid med styringsgruppa konkretisere deltakere i eksterne referansegrupper.

Framdriftsplan

Planfaser	Aktivitet/oppgaver	Tidsrom
Planstrategi og planprogram kommuneplan med samfunnsdel	Kunngjøring oppstart planarbeid og høringsvedtak planstrategi og planprogram kommuneplan med samfunnsdel	Høringsvedtak formannskap 10.03.20.
	Høringsperiode.	Uke 10.03.20 – 23.04.20
	Høringsutkast til berørte parter. Orientering/drøfting om høringsdokumentet i politiske råd og utvalg	Uke 11 19.03.20.
	Behandling av høringsinnspill	Uke 17 - 18
	Vedtak planstrategi og planprogram kommuneplan med samfunnsdel	Formannskap 05.05.20. Kommunestyre 14.05.20.
	Planprosess kommuneplan samfunnsdel	Gjennomføre planprosess: - Ulike medvirkningsprosesser med formål å drøfte viktigste innsatsområder, strategier og tiltak. Prosjektgruppe og styringsgruppe fastsetter hvordan og når referansegruppene skal komme med innspill og hva de skal komme med innspill på. - Bearbeide innspill. - Utarbeide planforslag
Høringsvedtak i formannskap		29.09.20.
Høringsperiode		6 uker 29.09.20 – 11.11.20.
Høringsutkast til berørte parter. Orientering/drøfting om høringsdokumentet i politiske		Høringsperioden

	råd og utvalg.	
	Behandling av høringsinnspill	11.11.20 – 17.11.20.
	Sluttbehandling av planforslag/vedtak i: - Formannskap - Kommunestyre	Formannskap 24.11.20 Kommunestyre 10.12.20.

6.3 Medvirkning

Medvirkning er et sentralt begrep i Plan- og bygningsloven, og er nødvendig for å få til en godt gjennomarbeidet plan med god forankring. Smøla kommune vil gjennom hele planarbeidet sørge for åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i lokalsamfunnet og dialog med organiserte og uorganiserte interesser. Plan- og bygningslovens bestemmelser om høring og offentlig ettersyn vil bli fulgt.

Det er viktig å sikre god politisk forankring av planen slik at den kan bli et styrende politisk dokument som blir brukt som et grunnlag for å utvikle kommunen.

Hovedmålgruppe for medvirkning i kommuneplanarbeidet er innbyggere, interesseorganisasjoner, næringsliv, politikere, nabokommuner og berørte myndigheter. Grupper som ikke direkte kan delta må også sikres muligheter for medvirkning. Det er viktig at barn og unges medvirkning sikres jfr. rikspolitiske retningslinjer. Dette sikres gjennom kommunens barnerepresentant og kommunens ungdomsråd evt. i samarbeid med skole.

I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel vil Smøla kommune tilrettelegge for medvirkning og deltakelse gjennom eksempelvis:

- Annonsering av planarbeidet i regionavis
- Informasjon via kommunens hjemmeside og sosiale medier
- Planorganiseringen med mulighet for innspill fra eksterne og interne referansegrupper samt kommunens barnerepresentant.
- Gjennomføre åpne temavise møter.
- Ta i bruk digitale verktøy for innspill.
- Offentlig høring

6.4 Behov for utredninger

Det er ikke behov for utredninger ut over selve planprosessen med kommuneplanens samfunnsdel.

Mye er allerede utredet og er tilgjengelig informasjon via kommunestatistikk, fylkesstatistikk, regionalt utfordringsbilde osv.